

Имунизација становништва против грипа у Републици Србији у сезони 2022/2023.

Грип је велики јавноздравствени и социоекономски изазов, имајући у виду епидемијски потенцијал болести и компликације у групама у ризику, доводећи до смањења радне способности и оптерећености здравственог система.

Јужна хемисфера се суочила са повећаном стопом инциденције грипа ове сезоне. У Аустралији је сезона грипа почела раније него обично, а у току првог месеца забележена је скоро половина укупног броја случајева из претходне сезоне. Запажено је веће оболевање у дечијем узрасту, а значајан проценат оболелих је морао бити лечен у болничким условима. Поред тога, више земаља на северној хемисфери регистровало је активност вируса грипа веома касно, ван уобичајене сезонности. Због свега наведеног, укључујући већу осетљивост популације због изостанка излагања вирусу грипа током пандемије COVID-19, очекивано доминантно присуство типа А Н3Н2 вируса грипа у циркулацији, могли бисмо се суочити са масовнијим оболевањем у сезони грипа пред нама, посебно ако обухват имунизацијом приоритетних циљних група буде низак.

У складу са Правилником о програму обавезне и препоручене имунизације становништва против одређених заразних болести, спроводи се обавезна имунизација лица у посебном ризику код трудница и свих лица старијих од шест месеци живота са: хроничним поремећајима плућног система (укључујући астму), хроничним поремећајима кардиоваскуларног система (искључујући хипертензију), метаболичким поремећајима (укључујући шећерну болест, гојазност са ВМI > 40), бубрежном дисфункцијом, хемоглобинопатијом, хроничним неуролошким поремећајима, малигним обољењима, без обзира на тренутни терапијски статус, имуносупресијом (укључујући особе са HIV/AIDS, особе са функционалном или анатомском аспленијом); код лица старијих од 65 година, прималаца трансплантата, као и код лица запослених у здравственим установама. Према епидемиолошким индикацијама вакцинација се спроводи: код лица смештених и запослених у геронтолошким центрима; код деце, омладине и старих лица смештених у социјално-здравственим установама и код лица запослених у тим установама,

Након дуго година примене сезонске тровалентне вакцине против грипа, имајући у виду значајно учешће типа Б вируса грипа у оболевању популације на глобалном нивоу (20–30%), у састав вакцине поред два типа А вируса грипа уврштена су и два типа Б вируса, те је стога за ову сезону обезбеђена доступност четворовалентне вакцине.

Четворовалентна вакцина против грипа поред типа АН1Н1 (А/Victoria/2570/2019 (H1N1)pdm09-like virus) вируса грипа, садржи типове АН3Н2 (А/Darwin/9/2021 (H3N2)-like virus) и два типа В вируса грипа (В/Austria/1359417/2021 (В/Victoria lineage)-like virus) и В/Phuket/3073/2013 (В/Yamagata lineage)-like virus у складу са препорукама СЗО за северну хемисферу и одлуци ЕУ за сезону 2022/2023, а на

основу доминантних типова вируса грипа регистрованих у циркулацији у претходној сезони на територији северне хемисфере за које се очекује да могу да изазову како спорадично, тако и епидемијско јављање у популацији у сезони 2022/2023.

Време неопходно за стицање имунитета је 2–3 недеље након давања вакцине, а трајање поствакциналног имунитета варира и износи 6–12 месеци, па из тога произилази потреба вакцинације сваке године, као и због варирања различитих сојева вируса грипа који могу да се мењају сваке године/сезоне. Имајући у виду различиту ефикасност вакцине према узрастним категоријама код којих се апликује, потребно је напоменути да се код вакцинисаних у случају оболевања развија блажа клиничка слика, као и да се редукују могуће теже компликације у случају оболевања код особа које су у ризику. Код наведених категорија становништва које су у повећаном ризику, болест може имати за последицу и смртни исход због секундарно насталих компликација (најчешће запаљења плућа). Изузимајући привремене или трајне контраиндикације, вакцину је могуће апликовати већ у узрасту од навршених шест месеци живота, према сажетку карактеристика лека. Преосетљивост на јаја (овалбумин, кокошије протеине), формалдехид, цетилтриметиламонијум бромид, полисорбат 80 или гентамицин су најчешће контраиндикације код ове вакцине. Имунолошки одговор може бити ослабљен у случају конгениталне или стечене имуносупресије (примена кортикостероида, цитотоксичних лекова или радиотерапије).

Тривалентна вакцина против грипа Института за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак” поред типа А H1N1 (A/Victoria/2570/2019 (H1N1)pdm09-like virus), садржи тип АH3N2 (A/Darwin/9/2021 (H3N2)-like virus) и један тип В (B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)-like virus) у складу са препорукама СЗО за северну хемисферу за сезону 2022/2023. Изузимајући привремене или трајне контраиндикације, вакцина је индикована за примену од 18 до 65 година живота, према сажетку карактеристика лека. Преосетљивост на активне супстанце или на било коју од помоћних супстанци или на неку супстанцу која може бити присутна у траговима, као што су протеини јаја (овалбумин, кокошји протеин), неомицин, Тритон X-100, бетапропиолактон су контраиндикације за примену ове вакцине.

Вакцина против грипа може се дати истовремено са вакцином против COVID-19 или са вакцином против обољења изазваних Стрептококусом пнеумоније за лица у посебном ризику, при чему се вакцине дају у различите екстремитете.

Вакцинацију против сезонског грипа треба организовати уз поштовање свих мера за превенцију ширења COVID-19.

Вакцинација против грипа се спроводи у циљу редуковања оболевања и умирања, као и редуковања преношења вируса грипа у породици, колективу и популацији.

Вакцинација становништва које припада групама ризика спроводи се у циљу очувања сопственог здравља, одржавања колективног имунитета популације, али и индиректно очувања здравља чланова њихових породица/колектива, а посебно

оних код којих је контраиндиковано давање ове вакцине, у циљу превенирања могућих компликација и тешких клиничких форми оболевања.

Вакцинација ће се спроводити након дистрибуције према плану потреба на вакциналним пунктовима у домовима здравља који су надлежни за спровођење.

Вакцина против грипа је најсигурнији и најбезбеднији вид индивидуалне и колективне заштите од грипа.